

OBISKALI SMO LAZE

Nova turistična cesta še bolj približala turistom lepote desnega brega Nadiže

Na Čedermacovem grobu vedno sveže cvetje - Po smrti župnika Cuffola domačini pogrešajo slovensko besedo v cerkvi - Pogovor z možem, ki je vedno delal le na svoji zemlji

V lepem, sončnem predpomladnem dopoldnevu smo se preko Čedada napotili proti Špetru ob Nadiži, vendar smo tik pred Mostom svetega Kvirina, kjer cesta prečka Nadižo, zavili na levo in po lepo speljani, na novo asfaltirani cesti ob desnem bregu Nadiže prispeli v Laze. Že ko smo krenili na novo cesto, nas je na začetku pozdravil napis na rumeni tabli, ki nas je, žal, samo v italijanski, opozoril, da smo krenili po novi, turistični cesti, katere namen je približati lepote desnega brega Nadiže čim številnejšim obiskovalcem in turistom.

Že med potjo proti Lazam in skozi manjše vasi na desnem bregu Nadiže, se je pred nami odprl Matajur v vsej svoji lepoti in prekrit s snegom, povsod pa je bilo v dolini že čutiti dihanje pomladi, o čemer so pričali tudi ljudje po njivah in vinogradih.

Laze so videti danes v nekem smislu lepše in bogatejše kot pa v Čedermacovih časih, o čemer so nam pričale številne obnovljene in prepleskane hiše, čeprav je bilo stopnišče do Čedermacove cerkve nekam prašno, med skalnatimi stopnicami je poganjala trava in imeli smo občutek, da se tod v Čedermacov hram zdaj vzpenjajo ljudje

bolj poredkoma. Vendar smo se povzpeli po stopnicah do cerkve, ki jo je bil svojim vaščanom in ovčicam nekoč sezidal župnik Anton Cuffolo.

Pred cerkvijo se nam je odprl lep pogled na vas Laze, potem pa smo začeli iskati pokopališče okrog cerkve, vendar ga v njeni bližini nismo našli. Zato smo se spustili spet po stopnišču v središče vasi, da bi tam povprašali, kje vodi pot na pokopališče v Lazah.

Nasproti nam je kot nalašč primahal starejši, usločeni možakar, ki je mežikal v pomladno sonce in zdelo se je, da bi prav rad spregovoril z nami. Saj je že na prvi pogled lahko ugotovil, da nismo iz njegove vasi, kjer se vsi poznajo med seboj. Da bi premagali njegovo zadrego, smo ga sami prvi pozdravili v slovenščini in takoj nam je odvrnil v svojem slovenskem narečju.

Povabili smo ga v bližnjo gostilno na kozarec vina in rade volje se je odzval našemu vabilu. Sedli smo za mizo in že se mu je razvezal jezik.

Pogovor z domačinom

«Čudni časi so danes», je začel razgovor naš slučajni znanec, triinšedemdesetletni Marijan Rakar, kmet iz Laz, ki

se nam je zazdel v nekem smislu živa kronika svoje vasi. «Ljudje, zlasti mladina, čedalje manj ljubijo zemljo. Zemlja pa je pri nas dobra in pridnim rokam obilo poplača ves trud in znoj. Vendar mladi nočejo ostati doma in na zemlji, pa čeprav imamo danes na voljo traktorje in priključne stroje, in delo zdaj še zdaleč ni več tako težko kot nekoč. Pa vendar odhajajo, nekateri v bližnja industrijska središča kot Manzano ali Čedad, veliko pa jih je tudi v tujini, zlasti v Švici», nam je razlagal naš sogovornik.

«Koliko hiš in prebivalcev pa štejejo danes Laze?» smo ga povprašali.

«Naša vas Laze šteje dvaindvajset hiš, prebivalcev pa je kakih sto. (Mimogrede - po ljudskem štetju iz leta 1951 so Laze šteje 125 prebivalcev, petindvajset ljudi danes manj pa se pri tako majhnem številu že dobro pozna). Toda to še ni tako hudo, huje je to, da ljudje nočejo ostati doma, na svoji zemlji. To, to me skrbi».

«Ali ste tudi vi morali iti, kot številni drugi odtod, od doma s trebuhom za kruhom?» je bilo naše naslednje vprašanje.

«Ne, jaz sem ostal doma, na svoji zemlji. Ves čas sem preživel v Lazah in ni mi žal.

Tako torej lahko zapišemo, da beneškoslovenska ženska še zdaleč nima tistega mesta v naši družbi in stvarnosti kot bi ga morala imeti.

Kljub temu pa moramo dati vsem našim ženskam veliko priznanje. One so tiste, ki nam rojevačo nov rod, one so tiste, ki večinoma ostajajo na osamelih domovih in končno so one tiste, ki tudi ohranjajo našo besedo in s tem tudi naš rod na naših tleh. Žal so beneške Slovenke v tem smislu danes še preveč zapostavljene, čeprav so ene izmed temeljnih nosilk našega sedanjega in bodočega rodu, so matere, žene, kmetice in delavke, skratka, brez njih bi popolnoma opustele naše doline in naše vasi.

Ko torej ob tej priložnosti čestitamo vsem našim ženskam ob njihovem mednarodnem prazniku, jim hkrati želimo, da bi našle v našem življenju in okolju tisto mesto, ki jim pripada - častno mesto človeka, proizvajalca, ustvarjalca in nosilca naše narodnosti, jezika in pripadnosti naši ožji domovini.

Vas Laze v podboneškem komunu, v ozadju pa se nam odpira Matajur

Žal mi je samo, da lahko govorimo slovensko samo med seboj, medtem ko ni slovensčine niti v šolah niti v cerkvi.

«Kako to, da v nekdanji župniji župnika Cuffola danes ni slovenske besede?»

«Ni je odkar so umrli rajniki g. Cuffolo. Danes prebiva naš župnik v Landru, piše se Roberto Cimballo in v cerkvi ne mašuje in ne pridiga slovensko. To pa je za nas težko, saj ne znamo tako dobro italijansko».

«Rajkega župnika Cuffola se zagotovo še dobro spominjate?»

«Kako da ne, spominjam se ga, spominjam. Pridigal nam je tako lepo v slovenščini in spominjam se, kako smo skupaj jokali, ko so mu pod fašizmom prepovedali pridigati v našem jeziku. Rotili smo ga in prosili, naj nam pridiga slovensko, saj italijansčine nismo dobro razumeli. No, in zdaj smo v cerkvi spet prikrasani za našo besedo».

Po pogovoru v gostilni smo se spet odpravili na vas in poprosili našega sobesednika, da bi nam pokazal pot na pokopališče, ki smo ga ob prihodu zaman iskali okrog cerkve. Želeli smo obiskati Cuffolov grob. S počasnim korakom je z nami stopil do cerkve, nam pokazal pot po rebri in dejal, da bomo lahko že čez pet minut na pokopališču, ki v Lazah ni ob cerkvi (to smo ugotovili sami že prej), temveč na odprtem pobočju, odkoder se odpira prelep pogled na Nadižo in vasi, ki leže kot ovčice, posejane po pobočjih nasprotnega brega.

Na Čedermacovem grobu

Odrinili smo težka, železna vrata in že smo se znašli na majhnem a lično urejenem pokopališču. Že bežen pregled nekaterih nagrobnikov je jasno pričal, da so tod pokopa-

ni Slovenci, pa čeprav z izmaličenimi priimki, prirejenimi italijanski transkripciji. Tako smo na nagrobnih kamnih lahko brali priimke kot Medveš, Hvalica, Birtič, Kont, Špekona, Jerše, Plata, Melisa...

In potem smo ob koncu še malo postali ob grobu župnika Cuffola. Na nagrobniku napis v latinščini in sveže rože. Pravijo, da so sveže rože vedno na njegovem grobu. Prav je tako, kajti Cuffolo - Čedermac jih zasluži. Ko smo tako v tihi zbranosti stali pred grobom tega pomembnega sinu Beneške Slovenije, smo se spomnili, kaj nam je pisatelj France Bevk v enem svojem zadnjih intervjujev prav za naš časnik marca

1970 leta odgovoril na vprašanje, če je v zadnjem času kaj obiskal Beneško Slovenijo. Pokojni pisatelj nam je takrat odgovoril:

«Pred nekaj leti sem se ponovno mudil v Benečiji in ob tej priložnosti sem obiskal tudi grobova Cuffola in Trinka ter jima nesel na grob šopek cvetic. Še danes sem jima namreč zelo hvaležen, kajti brez njiju bi nikakor ne mogel napisati Čedermaca».

Potem smo se spet vrnili v vas Laze. Čez cesto so se zapodili otroci in v svojem počem slovenskem narečju klicali drug drugega in ščebetali. In tudi ob tem smo začutili, da smo v Lazah v Beneški Sloveniji.

Tečaj slovenskega jezika v San Vendemianu pri Trevisu

Medtem ko smo morali pri nas, v Beneški Sloveniji, premostiti toliko težav, da smo mogli organizirati letos drugi tečaj slovenskega jezika v Špetru, ni tako po drugih krajih Italije. Zvedeli smo namreč, da so v San Vendemianu pri Trevisu, kjer živi izključno Italijani, brez vsakih težav odprli tečaj, v katerega se je vpisalo okoli 30 dijakov in odraslih. Predava jim znani slovenist Ar-

duino Cremonesi, didaktični direktor v Gonarsu, stanujoč v Vidmu.

Tečaj se vrši dvakrat tedensko in sicer ob torkih in petkih.

Udeležence tečaja slovenskega jezika, ki žive skoraj 150 kilometrov daleč od jugoslovanske meje, ne vežejo z Jugoslavijo, skoraj bi rekli, nobene trgovske vezi, a se je kljub temu vpisalo toliko slušateljev. Morda gre zahvala predvsem občini Nove Gorice, ki že dolga leta goji zelo dobre kulturne in druge stike z občinami treviške pokrajine, predvsem z občinami Conegliano, San Vendemiano in Colle Umberto.

V San Vendemianu ni bilo nikakršnih ovir za otvoritev tečaja, a vprašujemo se, zakaj tudi pri nas tako, saj smovendar Slovenji, brez šol v materinem jeziku, zato bi morale naše lokalne oblasti toliko bolj podpirati, da bi se vršili vsaj pri- vatni tečaji.

DAN ŽENA

Čeprav je 8. marec, mednarodni dan žena, že mimo, se nam je vseeno zdelo primerno, da bi to pot naš uvodnik posvetili ženi-konkretno beneškoslovenski ženi in materi.

Veliko najlepših strani svetovne književnosti je bilo in bo še posvečeno ženi in materi, vendar literarni spomeniki in priznanja ženi kot takšni so še zdaleč premalo.

V današnjih, modernih časih, se tudi žena aktivno vključuje v vse tokove življenja - najdemo jo po vseh službah, kajti daleč so ti isti časi, ko naj bi bila žena samo čuvar in ohranjevalec domačega ognjišča. Z volilno pravico, pravico do dela si je žena zdaj, vsaj formalno, pridobila enakopravnost z moškim, vendar je žal enakopravnost precej le na papirju. Diskriminacija do žensk se danes kaže na najrazličnejše načine; tako, nima, na primer, prednosti pri zaposlitvi, če pa že dobi zaposlitev, so njeni prejemki običajno ni-

žji od prejemkov moškega, pa čeprav oba opravljata isto delo. Dalje, ženam so težje dostopni nekateri, zlasti intelektualni poklici, ki bi jih, v to smo prepričani, pogosto prav ženske boljje opravljale od moških. In končno, zaposlena žena danes dejansko opravlja dve službi hkrati - svojem delovnem mestu in doma, od gošpodinjstva pa tja do vzgoje in skrbi za otroke.

In kako je z našo, beneškoslovensko ženo in materjo? Čeprav uživa formalno vse državljanske pravice, od volilne pravice pa do pravice, da je izvoljena v najrazličnejše odbore, sve-te, lahko rečemo, da se naše ženske aktivno uveljavljajo v javnem življenju kaj redko. To pa zagotovo ni prav in v duhu časa. Dalje, če bi pogledali statistike zaposlenosti naših žensk bi ugotovili, da je malo naših žena zaposlenih in če so že zaposlene, opravljajo običajno nižja, nezahtevna in nepomembna dela.

IZ NADIŠKE DOLINE

Razširili bodo viseči most čez Nadižo, ki povezuje Špeter z Nokulo

Kot vemo, morejo sedaj preko visečega mostu, ki povezuje Špeter z Nokulo, ki leži na desnem bregu Nadiže le pešci in kolesarji, ker je most ozek in šibek. Promet stalno narašča, posebno avtomobilski, in zato je komun zaprosil pri deželni odborništvu za kmetijstvo za podporo, da bi ga lahko razširili in usposobili za avtomobilski promet. Prošnja je bila uslišana in tako bodo kmalu pričeli z deli, katera je že prevzela pokrajinska ustanova za hribovsko gospodarstvo (Ente provinciale di economia montana).

Ne samo izletniki, ampak tudi domačini so z veseljem sprejeli to novico, saj bodo kmalu lahko šli žez most s težjimi vozili kot je bicikel in tako skrajšali nekaj poti.

JAVNA DELA

Komunska administracija je dala v «apalt» dela za razširitev ceste, ki vodi iz Špetra do pokopališča. To delo je bilo namreč nujno potrebno, kajti sedaj vodi do tja le slaba pot in morajo mrlične nositi na pokopališče na ramenih; sedaj pa, ko bo cesta razširjena, se bodo mogli žalni sprevoiti viti tudi z avtomobili.

V kratkem bodo zgradili tudi novo cesto, ki bo vodila v Bjarč in se bo tudi do tja moglo priti v avtomobili.

Ta dela bodo stala 19 milijonov lir, ki jih bo delno krila dežela, za razliko pa bo komun vzel posojilo.

V GORENJEM BRNASU UNICIL OGENJ GOZD IN SADOVNJAK - OGENJ TUDI V RAŠČAKU

V Gorenjem Brnasu je prišlo pretekli teden na nekem strmeh pobočju, kjer je rasel lep gozd, do hudega požara. Ogenj je zajel kar 8 hektarjev terena in potem še sadovnjak. Na pomoč so poklicali gasilce iz Vidma, katerim se je posrečilo po osmih urah dela zadušiti plamene. Škoda je precejšnja.

AHTEN

Protestna manifestacija zaradi slabe ceste Ahten - Rekluz

Cesta, ki vodi iz Ahtna v Reluz, Magredis, Povoletto in Videm, je izredno slabo vzdrževana. Ze nekaj časa namreč tu odlagajo, nihče ne ve kdo, na rob ceste kamene, blato, razbito opeko in razno nesnago in zavoljo tega je promet dostiokrat oviran.

Ker se vozijo po tej cesti vsak dan številni delavci, ki so zaposleni v Vidmu ali bližnjih vaseh, prihajajo na delo prav zaradi oviranega prometa z veliko zamudo in tudi vozila se jim kvarijo, da ne govorimo o prometnih nesrečah, ki so na vsakdanjem dnevnem redu.

Gorelo je tudi v Raščaku (komun Fojda). Tu je prišlo do ognja verjetno zato, ker je kakšen izmed izletnikov odvrnil tlečo cigareto v suho listje, ki se je hitro vnelo in povzročilo veliko škodo v gozdu.

SV. LENART

V KRATKEM BODO POTENCIRALI VODOVOD

Skoraj vse vasi šenlenarškega komunja že več let trpe zaradi pomanjkanja vode. Ko je največja suša, jo jim morajo voziti vojaki v velikih avtociisternah, a ta komaj zadostuje za žejo, kje je pa živina in zalivanje. Vodovod ne daje več dovolj vode, čeprav je v okolici nekaj izvirov, ki bi jih lahko zajeli. Ni denarja za to delo.

Da bi se odpravile vse te težave, je sedaj komun prosil za deželno podporo. Dežela je za to delo že nakazala 26 milijonov lir, za ostalo pa bodo morali vzeti posojilo. Z deli bodo pričeli, čim bo dopuščalo vreme.

CESTA SV. LENART UTANA BO KMALU UREJENA

Pred kratkim so pričeli popravljati cesto, ki vodi iz Sv. Lenarta v Utano. Cesto

IZ IDRIJSKE DOLINE

Javna dela v prapotniškem komunu

Ob koncu leta se je sestal komunski konsil za izredno zasedanje, da je sprejel nekaj sklepov, kar zadeva v prvi vrsti javna dela, ki jih bodo izvedli letos. Tako so imenovali nadzornika del za napeljavno elektriko, ki bo razsvetljevala romarsko božjo pot na Stari gori, odobrili načrt za ureditev ceste, ki

bodo razširili in zato so morali podreti vaški vodnjak.

PODBONESEC

NOV ŽUPAN IN NOV KOMUNSKI TAJNIK

Komunski svet, ki se je sestal za izredno zasedanje, je izvolil novega župana, ker je sedanji, Luigi Dorbò, podal ostavke. Novi župan je 27-letni Angelo Salvagno, agrarni perit pri Ersa.

Te dni je ministrstvo za notranje zadeve imenovalo novega tajnika za naš komun. Kliče se dr. Alberto Comacchio, ki je bil do sedaj tajnik komun Castel-franco Veneto.

MALOOBMEJNI PROMET MESECA FEBRUARJA

Meseca februarja je bilo izredno živahno na obmejnem prehodu v Štupci. Bili so pravi pomladanski dnevi in zato so mnogi šli v Soško dolino na izlet ali pa po «špezo», saj so cene onkraj meje še vedno nižje, čeprav se je tudi tam marsikaj podražilo.

Tako so v Štupci zabeležili meseca februarja spotni listi in obmejnimi prepusnicami kar 143.889 prehodov.

vodi v Oborčo, kar bo stalo 9 milijonov 500 tisoč lir in načrt za razširjenje električne mreže v Pojanah (Poianis) in v Prapotnem. To zadnje delo bo stalo 3 milijone 800 tisoč lir. Ob zaključku zasedanja je konsil sprejel še nekatere spremembe v bilanci, ker predvidevajo več dohodkov in tudi več izdatkov.

ciklom proti domu. Padel je ob asfalt in dobil hudo rano na glavi. Ozdravil bo v dveh tednih.

TAVORJANA: Hudo se je ponesrečil pri opravljanju vsakodnevnega dela 55-letni Egidio Cudicio. Do nesreče je prišlo v seniku, ko je daljal po «trombi» živini seno. Verjetno je nerodno stopil in zdrknil nekaj metrov globoko v hlev. Pri padcu si je zlomil desno nogo in dobil tudi hudo rano na glavi.

Tudi 68-letna upokojenka Clorinda Contini je morala v špitau, ker si je pri padcu zlomila desno roko.

DREKA: Pri delu se je hudo ponesrečil tudi 40-letni Mario Ruchin. Ko je šel po lestvi iz gornjih prostorov, kjer hranijo fižol, je stopil kribo in padel. Zlomil si je rebra in se bo moral zdraviti mesec dni.

IZ TERSKE DOLINE

Tanameja - raj zimskih športnikov

Zimski turizem si vidno utira pot, ker prihajajo semkaj tudi smučarji iz sosedne Soške doline

Prelaz Tanameja (852 m), kjer se pričinja Muščevo pogorje, katerega najvišji vrh je Muzec in je visok 1872 metrov, je postal ta zadnja leta vedno bolj privlačno zimsko-športno središče Videmčanov, Goričanov, smučarjev Soške doline onkraj meje in seveda domačinov. Te snežne in privlačne poljane so namreč prav na pragu Cente (Tarčenta), kjer ne poznajo zime, saj rastejo tu celo oljke, rožmarin in oleandri kot v kakšni obmorski rivieri.

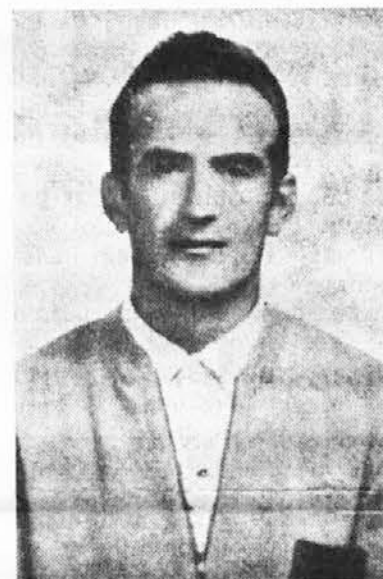
Sredi tega meseca, ko je v Vidmu in ravninskem svetu lilo kot iz škafa, je na Tanameji zapadlo poldrug meter snega. Kdo si ne bi

privoščil tega užitka, da ne bi zadel svojih smuč in se odpeljal na smučišča, da tam zaužije nekoliko svežine, se razgiblje in pridobi novih moči za vsakdanje delo. Tisto nedeljo je zato kar mrgolelo starih in mladih, nekateri s smučmi, drugi s sankami, pa tudi sprehajalcev po svežem snegu ni bilo malo.

Turistični delavci so imeli prav, ko so trdili, da se mora tu na vsak način razviti zimski šport, saj obleži sneg na severnem pobočju Jalovca in Velikega vrha včasih tudi do maja. Pravčasno so uredili vsaj nekatere športne naprave, med temi tudi vlečnico, a škoda je, da tu ni kakšne večje restavracije, ki bi mogla naenkrat ustreči tudi zahtevnim športnikom. Res je, da je to področje podvrženo vojaškim služnostim in da se ne more zgraditi več kot toliko, a če bi oblasti vedele kakšna škoda je to za turizem, bi prav gotovo kaj pustile. Upanje vsekakor ni usahnilo.

SOVODNJE

TRAKTOR DO SMRTI STLACIL OCETA DVEH OTROK

Vso okolico pod Matajurjem je globoko pretresla novica, da je tragično končal svoje življenje 36-letni Pasquale Cernoia, šjefinčev po domače, doma v Sovodnjah. Ko je v Brdcih čistil cesto s traktorjem, ker so bile drugi dan smučarske tekme na Matajurju, se je težko vozilo zvrnilo in do smrti stlačilo ubogega Cernoio. Bil je priden delavec in skrben oče dveh malih otrok in zato ga bo pogrešala ne samo njegova družina, ampak vsa sovodenjska dolina.

Prizadetim svojcem izrekamo naše globoko sožalje.

Naši dragi rajniki

IZ KOMUNA REZIJA: 50-letni Renato Madotto.

IZ KOMUNA NEME: 69-letna Teresa Cussigh por. Di Giusto.

IZ KOMUNA FOJDA: 82-letni Pietro Picini.

IZ KOMUNA TAVORJANA: 23 letni Luigi Iacuzzi, 39-letni Silverio Iacuzzi iz Montine, 62-letna Ernesta Borgnolo por. Specogna iz Drejana.

IZ KOMUNA POBBONESEC: 76-letni Luigi Birtig.

IZ KOMUNA SOVODNJE: 68-letna Ermenegilda Franz por. Medves, 36-letni Pasquale Cernoia, 50-letna Maria Loszach por. Cucovaz.

Vsem sorodnikom naših dragih rajnikov izrekamo globoko sožalje.

REZIJA

V zimskem času v Koriti samo štiri družine

Ta vasica je pred dvajsetimi leti imela še 60 prebivalcev

Vas Korita (641 m), ki leži ob vznožju Kanina v dolini Rezijske, šteje v zimskem času le štiri družine oziroma kakih 12 ljudi, ker se vsi ostali začasno preselijo v Osojane k sorodnikom ali prijateljem, v najbližjo vas, ki je lažje dostopna, kadar zapade visok sneg.

Februarja so bila Korita za več časa izolirana vas, ker je zapadel visok sneg, medtem ko je v Osojanih in nižje ležečih vaseh padal dež.

Župan se je tokrat obrnil do vojakov, da so pomagali odpreti pot do Korit, ker bi se lahko zgodilo, da bi sneg zmrznil in bi ljudje v Koritih do pomladi ne mogli iz svoje vasi in morda kateri od njih tudi potreben zdravniške pomoči.

TAVORJANA

Težave z otroškim vrtcem

Te dni je komunski konsil sklenil, da bodo vložili pri pristojnih organih prošnjo, da bi otroški vrtec v Tavorjani vzdrževala država. Svoj čas so namreč domačini z lastnimi sredstvi postavili namesto spomenika padlim otroški vrtci in je sedaj pod župnijsko upravo. Stroški so znatno narasli in tu

IZPOD KOLOVRATA

V Krasu in Štoblanku bodo razširili pokopališča

Dreška komunska administracija je sklenila, da bo dala razširiti pokopališči v Krasu in Štoblanku, ker sta postali pretesni. Ljudje ne prestanjo umirati in vsaka družina bi imela rada svojo

grobnico. Včasih namreč ni bilo tako: v isti grob so pokopali soseda ali kogarkoli kjer je pač preteklo dovolj časa za prekop. Zato ni kazalo drugega, kot jih razširiti, ker so v resnici tesna.

Sprehod skozi slovensko književnost

Pavel Golia

Pesnik in dramatik Pavel Golia se je rodil leta 1887 v Trebnjem na Dolenjskem. Bil je aktivni častnik v avstrijski vojski, med prvo svetovno vojno pa je z vso svojo četo prešel k Rusom. Kot jugoslovanski prostovoljec se je udeležil vojne v Dobruđi in bil ranjen. Nato je živel v Moskvi, se preživljal kot časnikar in tam spoznal gledališče Hudožestvennikov. Po prvi svetovni vojni je bil najprej dramaturg in ravnatelj ljubljanske Drame, nato režiser in intendant Narodnega gledališča v Osijeku, ravnatelj Drame v Beogradu in nazadnje direktor ljubljanske Drame od 1925 do 1943 leta. Leta 1953 je postal član slovenske akademije znanosti in umetnosti. Umrl je v Ljubljani 1959 leta.

Golia je izdal pesniške zbirke: Pesmi o zlatolaskah (1921), Večerna pesmarica (1921) in izbor Pesmi (1936). Leta 1951, tik pred pesnikovo petinšestdesetletnico, so izšle njegove Izbrane pesmi s spremno besedo Filipa Kalana.

Kot dramatik je Golia napisal več iger, med katerimi je najbolj znana Kulturna prireditev v Črni mlaki (1933). Za mladino je napisal igre: Petrčkove poslednje sanje (1921), Triglavsko bajka (1926), Princeška in

pastirček (1931), Jurček (1932), Srce igračk (1932), Uboga Ančka (1935) in Sneljčica (1938). V mladinskih igrah je Golia dobro zadel svet otroške domišljije in se je v slovenski književnosti kot prvi uveljavil kot mladinski dramatski pisatelj. Leta 1953 je izšel izbor njegovih mladinskih iger pod naslovom Igre pri založbi Mladinska knjiga.

Golieve pesmi so oblikovno dovršene in izbrušene, pesnik izvrstno obvlada verz in rimo ter ljubi duhovite, dolge, z nenavadnimi pesniškimi podobami obložene

stavke. Vsebinsko je njegova pesem spočetka izraz nevselih ljubezenskih čustev, pozneje pa postane igrivo duhovita, ironična, bohem-ska. Golia si je ustvaril iskren pesniški izraz, ki ima na sebi nekaj svojrskega. Odlikuje ga skrb za lastno, izvirno podobo. V poznejših pesmih obravnava snov iz narodnoosvobodilne vojne (Balada o nesrečnem doktorju Vladimirju Kantetu, Balada o partizanih in črnih grenadirjih, Pohorski bataljon) in lastnih spominov (Pismo odpuščenega direktorja.)

Izšel je Rutarjev dnevnik

Narodna in študijska knjižnica v Trstu in Goriški muzej v Novi Gorici sta pred dnevi izdala prvo letošnje, zelo zanimivo in dragoceno knjigo. Gre za «Dnevnik 1869-1874» Simona Rutarja. Z izdajo mladostnega dnevnika znanega slovenskega zgodovinarja Simona Rutarja smo tako dobili «zgodovinski vir posebne vrednosti» in predstavljata ta izdaja, prirejena po rokopisu, ki ga hrani Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani, svojevrsten pri-

spevek k slovenskemu zgodovinsko-pisju, k zgodovini Primorske in naše dežele pa še posebej, saj je bil Rutar tisti zgodovinar, ki je v svojih delih tako znanstveno kot prizadevno in narodno zavedno opisoval naše kraje, vključno Beneško Slovenijo.

TRBIŽ

Nov ambulatorij ENPAS v Trbižu

Pred dnevi so odprli v Trbižu nov ambulatorij ENPAS (Ente nazionale previdenza ed assistenza dipendenti statali) za razne preglede (za kri, urin itd.) Zavaro Vance pri tej ustanovi ne bo odslej potrebno hoditi za te vrste pregledov v Videm, ki je oddaljen od Trbiža 90 kilometrov. Odstranjene bodo prenekatere težave. Ne samo oddaljenost,

bolniki morajo na take preglede priti na primer tešče in zato je moral marsikdo oditi od doma en dan prej. Vse te neugodnosti so sedaj odpravljene.

Verjetno bodo odprli tudi ambulatorij za razne terapije (marconiterapija, aerosolterapija in peči Bier), ki jih sedaj delajo samo v Vidmu.

PRAPOTNO

Nova poljska pot in vodovod

V kratkem bodo pričeli s prvimi deli, da bodo zgradili poljsko pot, ki bo povezovala kraj Rdeča hiša (Casa Rossa) z zaselkom Sgiarvello. Potenciali bodo pa

tudi vodovod v Čelah in Kverčičih. Poljska pot bo stala 7 milijonov lir, vodovod pa 8 milijonov 700 tisoč lir. Vse stroške bo plačala dežela.

Naši priimki

Po naših vaseh je raztreseno vse polno slovenskih družinskih priimkov. Če pregledujemo stare listine, bomo ugotovili, da so še bolj živo pognali iz rodni korenin hišni priimki (vulgo), kot na primer: Pjernovi, Zebovi, Lukanovi, Barnaškino-vi, Kalanistovi, Kocovi in na stotine drugih.

Eno izmed stoletja starih imen pa je brez dvoma družinsko ime Kjačičev. Udomačeno je posebno v Mjersi in tudi po vsej okolici šenlenarškega komun. Pisava in izreka tega imena se je v teku dolgih dob precej spreminjala.

Okoli leta 1500 najdemo zapisano v krstnih knjigah to ime kot Gjajiz ali celo Zazziz. Ne smemo namreč pozabiti, da so tuji kaplani in vikarji kar po svoje zapisovali priimke, posebno tiste, ki so nastali iz družinskih vzdevkov ali iz hišnih imen. Krstitelj je vprašal borte, kako se reče pri hiši in

je nato kar po posluhu zapisal priimek.

čin pisave še najbolj pravi-

len. V Terskidoliniimenujejo

še danes deda «nonno» z be-

sedo čača, kot nekatere istr-

ske vasi. Pomanjševalno ime

pa je čačič, kar pomeni de-

dek.

Za oporo te trditve more-

mo navesti tudi priimek Bra-

tig, ki je prav tako razširjen

v Dolenji Mjersi. Bratig izgo-

varjačo pravilno kot Bratič,

kar pomeni «bratec». Kot vi-

dimo, so nastali mnogi naši

priimki iz dedov in bratov

in so jih le nevedni zapiso-

valci tako popačili, da na

prvi pogled ne izluščimo iz

njih pravega jedra.

Borse di studio
a figli di emigranti

Entro il 31 marzo possono venir presentate, da parte degli interessati, domande di assegni di studio a favore dei figli degli orfani dei lavoratori attualmente emigrati all'estero, che intendano frequentare corsi universitari o scuole medie di II grado (o corsi di formazione professionale) nell'anno scolastico 1973-1974. Entro la stessa data si accettano pure le domande a favore di orfani di emigrati che

vengono assistiti in convitti da parte di enti o istituti della Regione.

Le domande vanno redatte in carta semplice (con la dichiarazione dell'attività del genitore, del numero componenti il nucleo familiare e del reddito annuo complessivo in lire italiane) e devono essere corredate dal certificato che attesti la frequenza dell'anno scolastico in corso e il risultato finale di quello precedente.

Težko delo naših žena. Slika je bila posneta pred 20. leti v Trčmunu in tako je še danes.

FRANCE BEVK

Kaplan Martin Čedermac

53

«Zdaj nima več pomena», je rekel Čedermac po kratkem premolku in strmel predse na cesto. «Zdaj je že prepozno. Pa saj bi tudi prej ne imelo pomena. Nikoli! Pa se človeku ne posveti takoj. Pustiva to! Pustiva!».

Skubin je stisnil ušnice in rahlo zatisnil veke; gledal je proti skupini hiš ob križpotju cest pod hribom, kateremu sta se vedno bolj približevala. Nagonski je dojel, kaj mu je hotel Čedermac. Ni si tajil, da so ga njegove besede zmeraj najhuje zadele. Edini človek, katerega se je bal in ga spoštoval, oboje hkrati. Če bi živela sama kje na samotni, daleč od ljudi, bi se morda dal ugnesti po njegovi volji. Tako pa so ga neprestano mleti močnejši, neposrednejši vplivi. Neizgovorjene besede, ki jih je le slutil, so ga zapekle in navdale z grdim občutkom ponižanosti. In vendar Čedermacu ni mogel zameriti. Celo bolelo bi ga, ako bi se mu kaj zgodilo. In to je bilo najhuješe.

«Da so vas hoteli odpeljati?» je pretrgal molk.

«Da».

Kaj vas je rešilo?».

Čedermac je vso pot razmišljal, kaj je ta dan Skubina napotilo k njemu. Ali je zvedel, kaj bi se mu bilo skoraj zgodilo in ga je zapekla vest? Njegovo vprašanje je to potrjevalo. Ali se počuti tako grozno osamljenega, zapuščenega in zavrženega, Čedermac se je premagoval, a je čutil, kako od hipa do hipa bolj izgublja prejšnjo mirnost

in vedrost.

«To bi bila dolga zgodba», je spregovoril zamlklo. «Najbrž niti jaz ne vem vsega. Eno pa je gotovo: da je to pot spodelovalo sebični maščevalnosti ovaduho».

Poslednje besede je izgovoril ostro in s poudarkom. Skubin je zardel do las, z obraza mu je izginila poslednja senca lahkomišelnega nasmeha. Molčal je nekaj časa in hodil tako naglo, da ga je Čedermac le stežka dohiteval.

«Vi se motite», je slednjič iztisnil skozi zobe. «Vi se zelo motite...».

«Zakaj se razburjaš?» se je zavzel Čedermac; že je razumel. «Saj nikogar nisem imenoval. Pa ti že veš... Posredna krivda je lahko prav tako velika, če ne še večja. Veš, zdaj govorim o tebi, ker sva že pri tem, prej sem mislil nekoga drugega», mu je glas od razburjenosti uhajal v višino, da ga je stežka krotil. «Počakaj, Zvan, da izgovorim do konca!» je rekel strogo, ko mu je Skubin segel v besedo. «Ne ugovarjaj! Ne imej me za norca! Priznaj, to je bolj moško. Pa ti je težko, ker nisi delal iz prepričanja, ampak iz vrtoglavoosti. Saj vem, saj razumem. Ti nisi bil za duhovnika. Namesto v semenišče bi bil moral v kadetnico. Dober vojak bi bil. Če bi se že slednjič ozrl vase, se do konca izprašal in se zresnil, pa se ne boš... Je že konec, sem že vse povedal... Ne bom se razgovoril, ne boj se, ker mi težko dene. Tebe samo jezi, a mene boli, le verjemi! Če si hotel živeti z ljudmi, bi se ne bil smel družiti z volkovi!».

«Mar so mi ljudje!» se je Skubin rezko otrese. «Ali jih potrebujem?».

«Ni res, Zvan! Tako se mu blede, kogar so ljudje zapustili, sebi v tolažbo se vara. Drug na drugega smo navezani. Verjemi, Zvan!».

Skubin je mrščil obrvi in molčal. Bilo je, kakor da s stisnjenimi zobmi drži udarce. Dosegla sta glavno cesto in obstala na križišču. Čedermac se je oslonil na palico in strmel v mladega tovariša. Ob poslednjih besedah ga je bila minila trdota, porajalo se mu je sočutje. Zatiral ga je. Z mehko besedo bi mu dal le potuho. Tega ne sme! Tega noče!

Skubin ni prenesel njegovega pogleda, oziral se je po pobočju. Bele skale, gozdič, a više v hribu pust, kamniten svet, porasel z redkim grmovjem. Čedermacove besede so ga bile zadele, a mu niso segle globoko v dušo, ostale so le na površju užaljenega samoljubja.

«Ne bom več dolgo tu», je rekel počasi. «Pojdem».

«Kam?».

«Ne vem. Kamorkoli. Tu ne ostanem. Prosil sem za premostitev».

Gospod Martin ga ni nehal gledati.

«Saj te bodo premestili, kamor želiš», je slednjič zategnil. «Koga, če ne tebe? Župnijo dobiš, župnik postaneš Skubin je hip pomolčal. Ali ni iz poslednjih besed zvenel rahel porog. Ustnice so se mu skrivile v nasme. «Župnije ne dobim», je stresnil z glavo. «Človeka vidi jo le takrat, kadar ga potrebujejo», mu je nehote ušlo z jezika.

Kakor da se je tega prestrašil, se je naglo ozrl v Čedermaca. Dva dolga trenutka sta se zrla v oči.

«Vsak dan si bil z njimi, ves njihov z dušo in s telesom, a še jih ne poznaš», se je Čedermac nenadoma zavedel iz strmenja. «Nikogar tako ne zaničujejo kot ovaduha in izdajalca. Saj je umljivo; preveč grdih zgledov so imeli v svoji zgodovini. Izrabijo ga, potem ga zavržejo in se ga sramujejo... Tega nisi vedel. Vidiš, kako si še mlad! Zdaj vidiš med dvema bregovima...».

za naše mlade bralce

Lisica zvitorepka in boter volk

Nekoč je živel lisica, ki si je zgradila hišico in začela v nji živeti. Prišla je zima. Lisica je zeblo, zato je stekla v vas po žerjavico. Priteče k neki starki in ji reče: »Pozdravljena, babica! Vesele praznike! Daj mi malo žerjavice, tvojo dobroto ti poplačam!«.

»Prav, lisica Zvitorepka, sedi in se malo pogrej, jaz pa bom tačas vzela iz peči pogačice.«

Babica je namreč pekla makove pogačice. Jemala jih je iz peči in jih zlagala na mizico, da se shlade. Lisica pa si je izbrala največjo in najlepšo zapečeno, jo zgrabila in zbežala... Snedla je makov nadev, nasula v pogačico smeti, zamašila s skorjico in stekla po cesti.

Teče po cesti in sreča pastirke, ki so gnali živino napajati.

»Zdravo, fantiči!«.

»Zdravo, lisica Zvitorepka!«.

»Dajte mi bikca, jaz pa vam dam makovo pogačico.«

»Velja«, rečejo.

»Samo zdaj je nikakor ne jejte. Počakajte, da odidem iz vasi.«

Zamenjali so. Lisica je vzela bikca in jo ubrala brž v gozd. Fantiči so začeli jesti pogačo, v pogači pa same smeti.

Lisica je pritekla domov, posekala drevo, naredila sani, zapregla bikca pa se odpeljala. Sreča volka.

»Pozdravljena, lisica Zvitorepka!«.

»Pozdravljen, boter volk!«.

»Kje si dobila bikca in sani?«.

»Naredila sem jih!«.

»Se smem peljati s teboj?«.

»Joj, kam naj te denem Saj mi boš sani polomil!«.

»Ne bom«, reče volk, »samo eno nogo bom naslonil nanje.«

»No, pa jo nasloni.«

Nekaj časa se peljeta, nato pa reče volk:

»Veš, lisica Zvitorepka, naslonil bom še drugo nogo.«

»Joj, botrček, saj mi boš sani polomil!«.

»Ne«, pravi, »ne bom jih.«

»No, pa le nasloni.«

Volk je naslonil še tretjo nogo. Spet je naredilo: tresk!

»O joj!« reče lisica. »Pojdaj rajši zlepa proč, botrček, saj mi boš sani čisto polomil!«.

»Kje neki, saj sem samo zgrizel oreh.«

»Daj še meni!«.

»Nimam več«, pravi, »ta je bil zadnji.«

Vozita se, volk pa reče:

»Veš, lisica, zdaj bom pa kar sedel na sani!«.

»Kam pa, botrček Saj mi boš sani polomil!«.

»Bom že pazil!«.

»Le glej!«.

Volk je sedel, sani so se pa kar razlezele. Lisica ga je začela zmerjati. Zmerjala ga je in zmerjala, nato pa mu rekla:

»Le pojd, neroda nerodna, posekaj drevo za sani in ga privleci sem.«

»Kako ga bom posekal«, pravi volk, »ko pa ne vem, kakšnega potrebuješ?«.

»O ti teslo, sani si znal polomiti, drevesa posekati pa ne znaš!«.

Spet ga je začela zmerjati. Zmerjala ga je in zmerjala, nato pa mu rekla:

»Ko prideš v gozd, reci: »Posekaj se, drevo, ravno in grčavo! Posekaj se drevo, ravno in grčavo!«.

In volk je šel.

Pride v gozd in reče:

»Posekaj se, drevo, grčavo in ravno! Posekaj se drevo!«.

In drevo se je posekalo. Bilo je tako grčavo, da še za palico ni bilo, kaj šele za sani.

Volk je prinesel drevo lisici, lisica ga pogleda, pa začne volka ponovno zmerjati, da se je kar kresalo:

»O ti teslo nerodno, gotovo nisi rekel tako, kakor sem ti ukazala!«.

»Veš, lisica Zvitorepka, rekel sem: »posekaj se drevo, grčavo in grčavo.«

»Saj sem vedela! O ti stor štorasti! Zdaj pa počakaj tu, da sama opravi!«.

In je odšla.

Volk čaka. Popade ga lakota. Preišče lisičino hišico - nikjer nič. Misli, misli, pa se domisli: »Snedel bom bikca«, pravi, pa je pobrisal.

Izgrizel je bikcu v boku luknjo, mu snedel vse drobovje, noter pa spustil vrabce, zamašil luknjo s slamo, pa brž pod noge.

Pride lisica, naredi sani in sede nanje.

»Hi-ja, bikec!«.

Bikec se ne zgane. Lisica ga udari s palico. Od udarca pa je iz luknje padla slama in vrabec - frrrr! »O ti pes nemarni!« (Mislila je namreč volka).

»Počakaj, ti že povrnem milo za drago!« Pa je šla.

Legla je na cesto in ležala. Mimo se pripeljejo vozniki z ribami. Lisica se nareddi mrtvo. Leži in se ne zga-

ne. Vozniki pogledajo in opazijo lisico. »Vzemimo jo, fantje«, pravi, »pa jo prodajmo«. Vrgli so jo na zadnji voz in se odpeljali. Peljejo se. Lisica vidi, da se vozniki ne ozirajo, pa začne metati ribe z voza. Meče in meče, ko pa jih je nametala že lep kup, je še sama potihoma zlezla z voza. Vozniki so se peljali naprej, ona pa je pobrala ribe, sedla in se gostila.

Mimo priteče volk.

»Pozdravljena, lisica Zvitorepka!«.

»Pozdravljen, boter volk!«.

»Kaj pa delaš, lisica Zvitorepka!«.

»Ribe jem.«

»Daj še meni.«

»Pojd, pa si jih nalovi.«

»Ko pa ne znam!«.

»Kakor veš, toda od mene ne dobiš niti ene koščice!«.

Car Trojan ima kozja ušesa

Živel je car, ki mu je bilo ime Trojan. Ta car je imel kozja ušesa in je po vrsti pozival brivce, da ga obrijejo. Kdor koli pa je šel k njemu, se ni več vrnil. Čim je bil namreč obrt, ga je car Trojan vprašal, kaj je videl na njem. Brivec mu je odgovoril, da je videl kozja ušesa. Tedaj mu je car Trojan na vsem lepem odsekal glavo. Tako je prišla vrsta na nekega brivca, ki pa se je zlagal, da je bolan, in je poslal svojega pomočnika... Ko pride ta pred carja, ga vpraša car, zakaj ni prišel mojster. Pomočnik mu odgovori, da je bolan. Car Trojan se tedaj vsede in pomočnik ga obrije. Medtem ko je carja bril, je pomočnik opazil, da ima kozja ušesa. Ko pa ga Trojan vpraša, kaj je videl na njem, mu odgovori, da ni videl ničesar. Tedaj mu podari car dvanajst zlatnikov in mu reče, da bo odslej samo on prihajal ga brit. Ko pride pomočnik domov, ga vpraša mojster, kako je bilo pri carju.

On mu odgovori, da je bilo dobro in da mu je rekel car, da ga bo vedno samo on bril. Pokaže mu dvanajst zlatnikov, ki jih je dobil od carja, ali mu ne pove, da je videl na carju kozja ušesa. Odsihmal je samo pomočnik hodil Trojana brit in za vsako britje je

»Nauči me vendar, kako se jih lovi.«

Lisica pa si misli: »Le počakaj! Zdaj mi boš plačal bikca, ki si mi ga požrl!«.

»Pojd k reki«, mu pravi, »in vtakni rep v led. Nato pa previdno migaj z repom, pri tem pa govori: »Lovite se, ribice, velike in male, lovite se, ribice, velike in male!« Pa jih boš nalovil.«

»Hvala za dober nasvet«, reče volk.

Steče k reki, vtakne rep v luknjo na ledu, počasi miga z njim in govori:

»Lovite se, ribice, velike in male!« Lisica pa iz trstja: Zmrzni, zmrzni, volčji rep!«.

In volk je toliko časa lovil ribo, dokler mu rep ni zmrznil ter obtičal v ledu. Lisica pa brž v vas:

»Hitite, ljudje, volka boste ujeli!«.

Ljudje tečejo z burklami, z grebljicami in s sekirami.

Potolkli so volka, pa je bilo po njem. Lisica pa še vedno lepo živi v svoji hišici.

dobil dvanajst zlatnikov. Ni pa nikomur rekel, da ima car kozja ušesa. Nazadnje ga je začelo mučiti in gristi, da ne sme nikomur ničesar povedati. Zbolel je in jel hirati. Mojster to opazi in ga jame izpraševati, kaj mu je, in on mu na neprestano vpraševanje odgovori, da ima nekaj na srcu, ali da ne sme tistega nikomur povedati. »Če bi komur koli kaj povedal«, pravi - bi bil takoj ob glavo«.

Tedaj mu reče mojster:

»Povej meni, jaz ne bom nikomur ničesar izdal. Če pa se bojiš povedati meni, pojd k duhovniku in povej njemu. Če niti njemu nočeš, pojd na polje izven mesta, izkoplji jamo in vtakni glavo vanjo in povej trikrat zemlji, kar veš, potem pa jamo spet zasuj.«

Pomočnik izbere tretje; gre ven iz mesta na polje, izkoplje jamo, vtakne glavo vanjo in reče trikrat:

»Car Trojan ima kozja ušesa!«.

Potem zasuje jamo in se pomiri in gre domov.

Čez nekaj časa je zrasel iz tiste jame bezeg. Pognal je tri šibe, lepe in ravne ko sveča. Ko so pastirji naleteli na ta bezeg, so urezali eno teh šib in napravili iz nje piščalko. Ko pa so začeli piskati, je piščalka izdala:

»Car Trojan ima kozja ušesa!«.

To se je bliskoma razglasilo po vsem mestu in nazadnje je sam car Trojan slišal kako otroci svirajo:

»Car Trojan ima kozja ušesa!«.

Ko je car Trojan to slišal, je poklical takoj k sebi tiste ga brivskega pomočnika in ga vprašal:

»Ti negodnež negodni, kaj si raznesel po mestu o meni?« Siromak se jame opravičevati, da ni nikomur ničesar rekel, ali da je videl, kaj on ima. Tedaj izvleče car sa-

Trojno čudo

Živel je neke mladenič, pa se mu je neke noči sanjalo o neki deklici, lepi kakor vila, ki je bila doma v nekem kraljestvu. V snu se je tako vanjo zaljubil, da je - ko se je prebudil - sklenil it po svetu, da jo poišče.

Ko se je dobro pripravil in vzel zadosti denarja, se je odpravil na pot. Potoval je dolgo, dokler ni prišel v neko mesto, kjer je videl tole čudo: neki človek se je na vse pretege mučil, da bi dvignil velik kamen, ali ga nikakor ni mogel dvigniti, dokler ni naložil nanj mnogo majhnega kamenja. Potem ga je dvignil z veliko lahkoto in nesel, kamor koli ga je hotel.

Iz tistega mesta je krenil dalje in potoval zelo dolgo, dokler ni prišel v neko mesto, kjer je videl tole čudo:

ljudje so izorali njivo, zbrzdali, posejali žito, žito je koj zraslo, oni pa so ga začeli in je vse zgorelo. To se je vse zgodilo, ko niso mogli niti do pet naštetih.

Iz tistega mesta je šel dalje in po dolgem potovanju prišel v tretje mesto, kjer je videl tole čudo: preko polja so letele ovce in na njih so jahali ljudje, ki so nepretrgoma skakali z ovce na ovco. Bila jih je tolikšna procesija, da ji niso mogli videti konca.

Mladenič je šel dalje in noč ga je zatekla na nekem polju. Tu je stopil v neko hišo in prosil za prenočišče. V tisti hiši je našel tisto deklico, o kateri je nekoč sanjal in takoj jo je prepoznal in zelo se je razveselil, ko jo je zagledal. Tista deklica je imela starega očeta s sivo brado do pasu. Mladenič mu je začel pripovedovati, kaj je videl na poti ter ga vprašal, če bi mu mogel to razložiti. Tedaj je starec začel govoriti:

»Tisto, da človek dviguje kamen in ga ne more dvigniti dokler ne naloži nanj še majhnega kamenja, pomeni, da človek ne more storiti takoj velikega greha, dokler ne stori poprej majhnega. Če si videl, da ljudje posejejo žito in zrelo takoj požgejo, pomeni to dobra dela: človek stori mnogo dobrega, a na koncu se zgodi, da nekaj pogrši, pa se brez koristi pokonča. Če si videl ovce in množico ljudi, pomeni to svet: ta umre, oni se rodi, ta obogati, oni osiromašijo, tako traja to za vekomaj.«

Ko je povedal mladenič starcu in deklici tudi, kar se mu je sanjalo in zakaj je tolikšno pot prehodil, mu je dal stari hčerko in ju je blagoslovil in potem sta se poročila. Če sta še živa, jima je še dandanes dobro.

Kakršna dlaka takšno srce

Nekoč so se dogovorili psi, da napovedo vojsko volkovom. Volkovi so sprejeli vojsko in so se začeli pripravljati. Psi so se zbrali v neki dolini, volkovi v drugi. Volkovi pa, vedoč, da je psov mnogo več kakor njih in da pridejo na vsakega volka najmanj štirje psi - a sila je Miloša ubila - se prestrašijo, češ da bi se ta vojska mogla končati zanje žaltavo. Zato so se začeli posvetovati, kako bi bilo najbolje in kaj naj bi storili, da se izvlečejo iz te stiske s celo kožo. Najstarejši volk reče drugemu prav tako staremu in izkušenemu volku, naj gre in vohuni pasjo vojsko in dobro pogleda in se prepriča, koliko jih je in kakšni so. To gre in se, ko vidi tisto trumo psov, vrne ves prestrašen in pove, da jih je ko listja in trave in da bodo kuhani in pečeni, če se spustijo z njimi v boj. »Pohrustali nas bodo za južino vse do zadnjega«, pra-

vi ta »in najbolj bo, da se umaknemo vragu in boju ter ne nosimo svoje kože na prodaj, ampak jo popiha vsak, kamor mu drago.«

Nato vpraša najstarejši volk:

»Koliko pa jih je?«.

»So nekateri majhni«, pravi ta, »pa tudi dvakrat večji od teh. Mnogi so večji, nego je kdor koli od nas. So tudi takšni kakor žrebci.«

»Šment, kakšne pa so dlake?« vpraša najstarejši volk. Ta mu odgovori:

»Primojduha, brate, dlake so bele, rumene, črne, zelene, pisane, prav vsake vrste.«

Stari volk se nekoliko zamislil in reče nato:

»Bes jih dregni, bratje, kakršna je njih dlaka, takšno je tudi njih srce, udarimo nanje!«.

Tako je tudi bilo. Volkovi so složno udarili na pse, ti pa so se razbežali na vse vetrove.

KRT - modrijan

Nad zelenim travnikom je švigala sem ter tja lahko-krila lastovica in si lovila v zraku muh, mušic in drugih žuželk. Kar ugleda po tleh lesti črnega krt.

»Ej ti, možiček črni!« zaščebetala mu prezirljivo, »da si pameten ko jaz, ne iskal bi črvov pod zemljo, ampak zgoraj na belem dnevu. Glej, koliko jaz pomorim teh kmetičevih sovražnikov, ki mu objedajo listje in sadje. Kaj dobiš tam v zemlji? Skoro nič!«.

»Prav, prav«, odgovori lastovi modri krt, »ali mi tega vendar ne moreš oporekati, da so skriti in hinavski sovražniki hujši od znanih in očitnih. In glej, take iščem jaz. Da, oni so hujši, ker izpodjedajo same korenine, ki so vir življenja.«

Kaj je hotela reči lastovica na ta odgovor? »Prav praviš, strček!« je dejala in odletela.